

Verksamhetsrapport Klarälvens vattenråd 2022

Klarälvens vattenråd har under året arbetat i främst sex olika projekt

Projekt 2 Värmullen. Undersökning av vattenkvalitet

Projekt 4 Blysjön – åtgärder för reduktion av näring

Projekt 6 Musån Biotopåterställande efter flottning

Projekt 12 Hyn – undersökning av näringsbelastningen

Projekt 13 Undersökning av Tåsan och framtagande av en Lokal Åtgärdsplan för Havån

Projekt 14 Undersökningar av 14 mynningar i Klarälven uppströms Edebäck

Viktiga händelser

Vattenrådets arbete har bedrivits efter den mål- och verksamhetsplan med tillhörande budget som stämman antagit. Vi har tillsammans med andra aktörer under året framförallt arbetat i fyra delavrinningsområden: Värmullen, Musån, Hyn samt Tåsan.

Året började med en heldags planeringsarbete vid Skoghall, ett öppet möte för våra medlemmar då vi diskuterade långtidsplan 2022-2026. Fem styrelsemöten har hållits under året. Stämman hölls i Karlstad med en stor uppslutning, med ett avslutande studiebesök på reningsverket Sjöstadsverket. I samband med avslut av Hyn-projektet samlades styrelsen på Ängebäcksgård och fick guidning vid nyanlagd våtmark. Foto nedan.

Medlemmar

Klarälvens Vattenråd har 93 medlemmar och 5 observatörer. Kommunerna längs älven, Hammarö, Karlstad, Forshaga, Munkfors, Hagfors, Torsby är representerade i styrelsen. Kommunerna Kil, Filipstad och Sunne har vatten i vårt avrinningsområde och är medlemmar, men har avstått från representation i styrelsen. Värmlands länsstyrelse, Värmlands läns kalkningsförbund och Skogsstyrelsen har en aktiv observatör i styrelsen. Alla fiskevårds(områdes)föreningar (49 st.) som har vatten i avrinningsområdet är medlemmar, varav sex är representerade i styrelsen (en styrelsemedlem kan representera flera). Alla företag som ingår i Klarälvens recipientkontroll är även med i vattenrådet. Markägarekonstellationer som Stora Enso, LRF, Fiskevattenägarna och Mellanskog – de två sista är representerade i styrelsen - samt flera konsultföretag med vattenarbete är medlemmar. Två företag med kraftverk i systemet är medlemmar: Fortum Sverige (representerad i styrelsen) och Bergfors kraft. Slutligen är flera bygdeföreningar och 10 enskilda personer med i vår förening.

Avstämning av måluppfyllelse enl. programförklaringen

Stämman 2022 beslutade om en ny programförklaring för vårt arbete att gälla under perioden 2022-2026. Programförklaringen ger vägledning till övergripande inriktningar på vårt arbete.

Mål 1: Klarälvens vattenråd ska ta aktiv del i små och stora projekt som utvecklar de unika arterna Klarälvslox och Klarälvsöring. Detta gynnar även fisketurism och annan besöksnäring kopplat till vatten i vårt vattenområde, vilket är en viktig grund för hållbar tillväxt i Klarälvens kommuner.

Uppfyllelse: Samverkan har skett om planerade åtgärder vid Tåsans mynning, som kan realiseras 2023. Projektet 14-mynningar har bäring på att skapa lek och uppväxtområden för Klarälvsfisken.

Mål 2: Vattenrådet ska i första hand arbeta efter den prioritering av åtgärder som beslutats av stämman. Projekten har i huvudsak tre olika inriktningar:

- Delta aktivt i samrådsprocesserna **genom att ta fram faktaunderlag** i de biflöden till Klarälven som kommer att vara föremål för nationell omprövning av vattenkraft. *Uppfyllelse: Undersökningar i Tåsans huvudfåra.*
- **Arbeta fram lokala åtgärdsplaner** för de vatten som inte är föremål för omprövning *Uppfyllelse: Lokal åtgärdsplan för Havån- oreglerat biflöde till Tåsan klart 2022.*
- Delta aktivt i arbetet för att **genomföra de lokala åtgärdsplaner** som VR tagit fram. *Uppfyllelse 2022: Biotopvård i Musån*

Mål 3: Vattenrådet ska bistå länsstyrelsen i deras arbete med god förvaltning genom att skapa samverkansarenor bestående av kommunala tjänstemän, företag, enskilda och fiskevårdsföreningar.

Uppfyllelse: Vårt planerade arbetet 2023 ligger bättre i fas med länsstyrelsens planering.

Mål 4: Styrelsen ska finna arbetsformer som långsiktigt utvecklar verksamheten. Det kan vara att koordinera arbetet över kommungränser, samverka med kommunalförbunden Värmlands kalkningsförbund och Klarälvens vattenvårdsförbund, samt bistå de lokala fiskevårdsområdesföreningarna och andra lokala aktörer för att driva prioriterade projekt.

Uppfyllelse: Samverkan blir allt bättre, under 2022 främst i Torsby kommun.

Mål 5: För att ett långsiktigt arbete ska kunna ske önskar vi att en samordnartjänst inrättas. Det förutsätter en ekonomi som grundas på över åren förutsägbara intäkter. Samordnartjänsten ska vara en resurs till vattenrådet och arbeta över hela avrinningsområdet. Tjänsten ska finansieras av de ingående kommunerna, ev med bidrag från staten. Vattenrådet är öppen även för andra lösningar, t.ex. organisatorisk samverkan med andra organisationer

Uppfyllelse: Medlemsavgifter tas nu ut från våra kommuner motsvarar ungefär en 10 % tjänst.. Vi kommer inte framåt vad gäller långsiktig utveckling av organisationen utan stampar fortfarande på samma ställe.

Mål 6: Styrelsen ska arbeta för att Vattenrådets arbete i hela Värmland utvecklas tillsammans.

Uppfyllelse: Samordnarna i Värmlands vattenråd har regelbundna möten för att dryfta gemensamma problem, vilket vi deltar i.

Våra principer vid val av projekt

Följande prioriteringar gäller för vårt arbete t.o.m. 2026:

- Projekt som syftar till att gynna Klarälvslox och öring prioriteras. Här ingår biotopförbättringar i biflöden till Klarälven uppströms Edsforsen med potential för laxlek.
- Projekt där vattenrådet kan göra skillnad genom att skapa samverkan och konsensus mellan olika intressen/organisationer/över gränser har prioritet.
- Projekt ska väljas ut som har intresse för en bred grupp av våra medlemmar.
- Vatten med viktiga målarter utöver Klarälvslox och öring prioriteras med åtgärder för att gynna dessa arter, t.ex. flodpärlmussla, storröding, flodkräfta och en stark lokal öringstam.
- Projekt i Klarälvens biflöden som blir föremål för omprövning (mindre NAP-älvar) ska prioriteras för utredningar med syfte att underlätta samrådsprocessen.
- Projekt som syftar till att ta fram Lokala åtgärdsplaner i övriga biflöden med målsättningen att skapa passerbarhet förbi hinder, återställa efter flottningen och få ett naturligt vattenflöde.
- Vattenrådet vill samverka med Skogsstyrelsen och markägare i projekt som syftar till återvätning av landskapet där en positiv påverkan på vattnets näringsstatus och hydrologisk regim kan ske.

Arbetsuppgifter under perioden 2022–2026 kopplade till Mål 2

1. Informationsansvar för de projekt som vi avslutat, men fortsatt är aktivt drivande för att få tillstånd genomförande. *Informationen finns på hemsidan www.klaralvensvattenrad.se.*
2. Under perioden fram till 2026 ska vattenrådet arbeta i de vatten som stämman prioriterat. Under 2022 har vi arbetat inom 9 vattenförekomster, mer eller mindre aktivt. Två projekt har avslutats under året, Likan och Fämtan. Två nya projekt har tillkommit – Tåsan och 14-mynningar. Tre nya LOVA- ansökningar har gjorts.

- **Projekt 1 Acksjön**

Vattenrådet ska fortsätta ha ett informationsansvar under en tid framgent efter genomförandet av den åtgärdsplan vi tidigare upprättat. Vår åtgärdsplan genomfördes 2016-2018 och systemet har nu god ekologisk status, men förbättringar för laxlek kan göras i mynningsområdet. Detta planeras 2023, och ett möte bör hållas innan dess med allmänheten.

Uppföljning: *Vi har inte haft något möte med allmänheten 2022. Planering av biotopvård i mynningsområdet har inlämnats till länsstyrelsen. Huvudman Sportfiskarna, VR ombud.*

- **Projekt 2 Värmullen (Hagfors)**

Framtagande av lokal åtgärdsplan för Värmullen var klar 2019. Genomförandet pågår, nu med fokus på dagvattnets innehåll av metaller. **Uppföljning:** *Dagvattenundersökningen pågår och ska vara klar till juni 2023.*

- **Projekt 3 Upplunden med tillflöden Klamma älv och Ögsjälven (Hagfors)**

Vi är framme vid den sista etappen i genomförandet av åtgärdsplanen. Ännu har systemet otillfredställande status p.g.a. bedömning för fisk. 2022 genomförde vi elfiske efter öring i tillförande mindre biflöden, se bild vilket länsstyrelsen krävde för godkännande av utsättning. Ingen fångst. **Uppföljning:** *Fas 3 (sista fasen) är utplantering av ögonpunktad klarälvsöring, vilket skulle ske i två omgångar, den sista under FVF regi, planerat 2023.*

- **Projekt 4 Tångån-Blysjön (Forshaga-Karlstad)**

Vattenrådet tog fram en åtgärdsplan som beslutades i maj 2017 på ett välbesökt öppet möte i Östra Deje. Genomförande sker som ett LOVA projekt 2018-höst 2022 -vi var tvungna att begära förlängning ett år. Huvudman för projektet är Kalkningsförbundet, men det är vi som driver det

Uppföljning: *Vi arbetar i ett projekt för att åtgärda de problem som vi identifierat tidigare i den åtgärdsplan vi tagit fram. Projektet blev kraftigt försenat på grund av den omorganisation som den största markägaren, nuvarande Stora Enso Skog genomförde. 2021 drog projektet igång igen och efter markägarnas positiva inställning har projektet bekostat hydrologiska utredningar för anläggandet av våtmarker. Trots förlängning av projektet fram till nov 2022 kunde inte planerna på våtmarkerna realiseras.*

- **Projekt 5 Halgån (Hagfors, Torsby, Malung)**

Vår avsikt är göra undersökningar i huvudfåran med förslag på biotopåtgärder samt att ta fram en lokal åtgärdsplan för biflödet Kölan och har sökt LOVA-bidrag för detta 2023-2024.

- **Projekt 6 Musåsystemet (Hagfors)**

En lokal åtgärdsplan togs fram 2019 . Genomförandet pågår. **Uppföljning:** Stora Enso har åtgärdat de felaktigt lagda trummorna vid Virtjärnarna och nedströms Hemsjön. Elfiske har skett hösten 2021 för att få koll på örningen före biotopvården som gjordes manuellt i augusti 2022, se foton. Stora Enso bidrog med maskinkostnad vid utläggget av lekgruset samt bidrog med fällning av träd..

En

Igensatt bäckmynning öppnas ut till Musån. Foto under arbete med eldriven vinsch

- **Projekt 7 Mansån-Rannån (Sunne-Munkfors)**

Dammen vid Ransbergs stiftsgård lagligförklarades av Mark- och miljödomstolen med motivering "gammal hävd" vilket länsstyrelsen överklagade. MÖD avslag överklagan sent i dec 2021 Vi avvaktar nu Munkfors kommuns intresse att delta i ett projekt för att göra en lokal åtgärdsplan för systemet. **Uppföljning:** Inget arbete 2022. Planerat i långtidsplanen 2025-2026

- **Projekt 8 Fämtan (Torsby, Malung),**

VR tog fram en lokal åtgärdsplan över Fämtansystemet, klar 2021. Vi har under 2022 tagit fram ett detaljerat underlag för biotopvård i Rattsjölven, ett biflöde till Fämtan. Förhoppningsvis kommer biotopåtgärderna att genomföras av länsstyrelsen i LIFE-projektet för Natura 2000 -älvarna. En kulturinventering kommer att ske i Fämtan våren 2023 på vårt initiativ.

Uppföljning: Avslutas iom att planen för biotopvård i Rattsjölven lämnas in till länsstyrelsen och kulturinventeringen presenteras.

- **Projekt 9 Svartån.** Delar av Svartåns nedre lopp är naturreservat med två vandringshinder. Uppströms finns fyra dammar. Ingen av dessa dammar har idag någon kraftnytta. Stämman beslöt 2017 att fortsätta projektet som ett dialogprojekt för att försöka komma fram till bra åtgärder. Under 2020 har Sportfiskarna biotopinventerat sträckan upp till Bosjön och har förslag på hur vandringshindren ska åtgärdas. Länsstyrelsen arbetar just nu på åtgärder inom reservatet, vi är informerade men ej delaktiga, då våra spörsmål mest rör övre delen i Svartåns AVR. Vi vill ha ett sonderande möte med syftet är att få klarhet i statens inställning till de åtgärder som behöver genomföras även uppströms reservatet.

Uppföljning: inget arbete 2022 långtidsplanen 2024-2025

- **Projekt 10 Tjärnsälvens vattensystem (Hagfors-Karlstad-Forshaga)**
Målsättning är att ta fram en lokal åtgärdsplan över Tjärnsälvens avrinningsområde, som är ett stort system med både kraftverk och höga naturvärden. Systemet har under 2019 inventerats, då LOVA-ansökan avslogs 2020 lämnade vi in en ny och sökte ett två-årigt projekt. Men vi drog tillbaka den då våra kommunrepresentanter inte har haft tid.

Uppföljning: Undersökningar är tidsplanerat till år 2024 .

- **Projekt 11 Likan (Torsby kommun)**
2020 arbetade vi fram en LOVA-ansökan för att få göra en lokal åtgärdsplan över detta fina system, vilket beviljades En lokal åtgärdsplan är framtagen med bl.a. biotopvård genom Liksjödammen och önskemål om kulturinventering av flottledsminnen. Förhoppningsvis kommer biotopåtgärderna att genomföras av länsstyrelsen i LIFE-projektet för Natura 2000 -älvarna. En kulturinventering kommer att ske våren 2023. Länsstyrelsen huvudman.

Uppföljning: Projektet är nu avslutat för VR del.

- **Projekt 12 Hyn (Kil, Karlstad och Forshaga kommuner)**

På en boendes initiativ – oro för algblooming - och med påhejning av de tre inblandade kommunerna fick vi LOVA-bidrag för att göra undersökningar i sjösystemet 2021-2022. De grunda Hynsjöarna är stadda i igenväxning, har varit/är fina fågelsjöar. Vi har låtit undersöka plankton, bottenfauna och påväxt samt själva tagit analyser i tillförande bäckar och i sjöarna. En fiskinventering kunde genomföras i regi av FVOF. Foto på detta t.h.

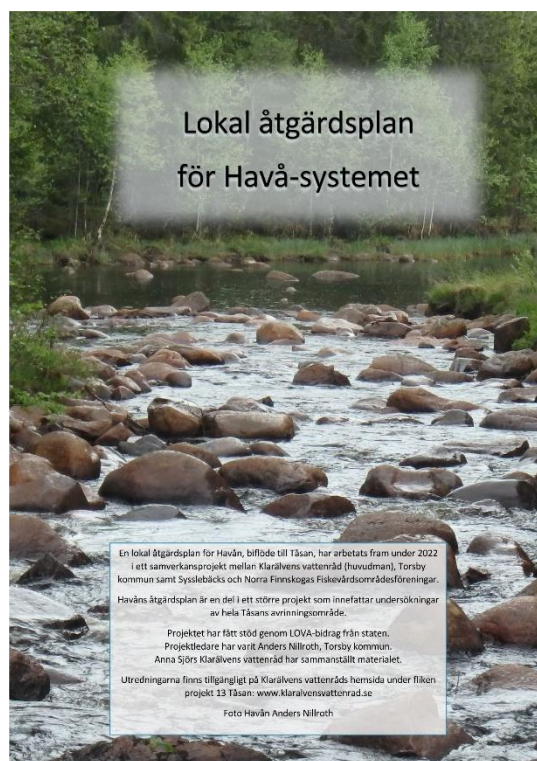
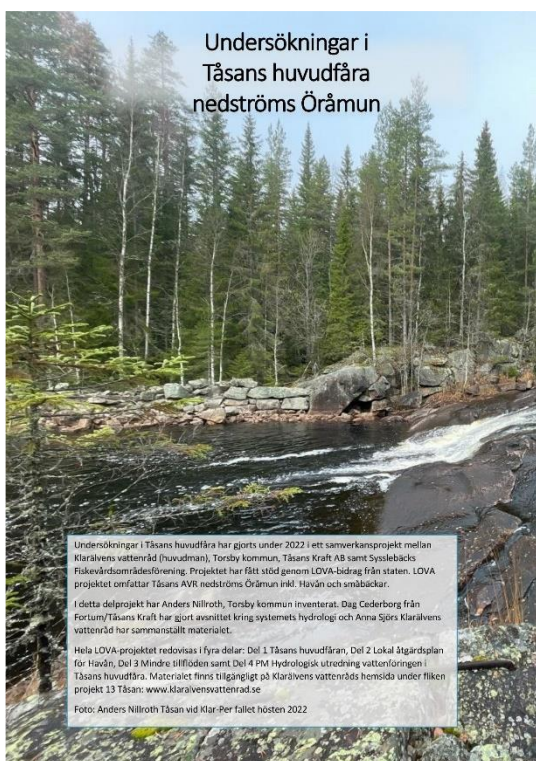
Uppföljning: Undersökningar avslutat och godkänt 2022. De boende vill att projektet fortsätter in i en åtgärdsfas. För detta behövs en anställd samordnare, Ingen av de ingående kommunerna har tid för att engagerar sig i detta år 2023 och vi får därför avvakta. Kanske genomförbart 2024-2026, ev i annan regi än VR.

- **Projekt 13 Tåsan (Torsby kommun)**

2022 har ett LOVA-projekt genomförts med syfte att dels öka kunskapsläget i Tåsans huvudfåra inför omprövningen av vattenkraften, dels att ta fram en Lokal åtgärdsplan för Havåsystemet – ett oregerat biflöde till Tåsan. Vi har tagit fram ett arbetssätt där vattenrådet och kraftinnehavaren kan samverka kring undersökningar i nedre delarna av Tåsan, utan att föregripa den omprövning som kommer att ske. I samråd med länsstyrelsen har vi tagit fram ett förslag på biotopvård i Tåsans mynning för att skapa lek- och uppväxtområden för Klarälvsfisken.

Uppföljning: Projektet är redovisat. VR kan vara behjälplig vid en del av genomföranden..

- **Projekt 14 Mynningar av mindre vattendrag (Torsby och Hagfors kommuner)**

2022 erhöles ett LOVA-bidrag för detta projekt som delvis initierades av länsstyrelsen. 14 mindre vattendrag har inventerats. Av dessa bedöms 10 vara intressanta för biotopvård i mynningsområdet. Hittills har 7 åtgärder lämnats in till länsstyrelsen för godkännande av biotopvård. VR har fungerat som ombud.

Uppföljning: Projektet är redovisat. VR kommer att fortsatt arbeta för att handlingar ska bli klara för de kvarvarande tre mynningar – det tar tid att få tag på markägare och få klartecken från Trafikverket för åtgärder i trummor under de statliga vägarna..

- **Projekt 15 Höljan Hynnan Harr (Torsby kommun)**

Höljans avr rinner upp i Norge, innefattar bl.a. Hynnan och flera andra vattenförekomster. Älven mynnar i Klarälvens torrfåra nedströms Höljes kraftverk. FVOF har uttryckt oro för harrförekomsten, och projektet syftar till att undersöka harren *Läge: I nov 2022 sökte vi ett tvåårigt LOVA-bidrag med start 2023, ej ännu beviljat.*

- **Projekt 16 Lokal åtgärdsplan för Görsjöbäcken (Hagfors kommun)**

Görsjöbäcken är ett tätortsnära vattendrag, tidigare med en fin öringstam inkl. flodpärlmussla. Bäckens rinner genom Naturreservatet Mana och kuverteras sedan under ett industriområde. Projektet syftar till att sammanställa en åtgärdsplan för bäcken. *Läge: I nov 2022 sökte vi ett tvåårigt LOVA-bidrag med start 2023, men drog tillbaka ansökan för att ligga i fas med dammutrivning.*

3. Klarälvens vattenråd ska initiera och driva på de mindre åtgärder på en lista som har tillsänds varje kommun. *Inget större arbete har skett kring detta.*
4. Vattenrådet ska vara delaktig i dialogen med kalkningsförbundet vid ändring av kalkningsplanerna. *Ännu ingen bra arbetsrutin för detta, även om kontakter har hållits. En översyn håller på att ske av länsstyrelsen, vilket vi hittills inte varit delaktiga i. Detta måste förbättras, så att kalkningen kommer in tidigare i våra projekt.*

Ekonomisk redovisning

Intäkter	Kr
Medlemsavgifter	72 000 kr
Samverkansbidraget	60 000 kr
Bidrag till projekt Tåsan och Havån	322 500 kr
Bidrag till projekt 14 mynningar	165 000 kr
Överförda bidrag från 2021 för Hyn och Musån	134 080 kr
Slutligt bidrag för projekt Likan	87 500 kr
Summa intäkter	841 080 kr
Utgifter	
Lönekostnader	0 kr
Reseersättning till styrelsen	-4 342 kr
Administrativa kostnader, bank, WEBB, kontorsmaterial	-5 882 kr
Informationsmaterial	-10 170 kr
Kostnader för möten	-1 566 kr
<i>Projektspecifika utgifter</i>	
<i>Projekt 2 Värmullen</i>	-2 063 kr
<i>Projekt 3 Upplunden/Klamma</i>	-35 422 kr
<i>Projekt 4 Blysjön</i>	-470 kr
<i>Projekt 5 Halgån</i>	-475 kr
<i>Projekt 6 Musån</i>	-80 450 kr
<i>Projekt 12 Hyn</i>	-180 482 kr
<i>Projekt 13 Tåsan/Havån</i>	-341 626 kr
<i>Projekt 14 14 mynningar</i>	-173 796 kr
<i>Projekt 16 Görsjöbäcken</i>	-9 808 kr
Summa kostnader	-846 551 kr
Årets rörelseresultat	-5 471 kr
Finansiella poster	0 kr
Årets resultat	-5 471 kr
IB 2022-01-01	9 075 kr
UB 2022-12-31	3 604 kr
Kassa 2022-12-31	3 604 kr

Revision har skett av våra revisorer. Intyg finns.

Verksamhetsberättelsen godkänd av Styrelsen den 2023-03-XX